

■ TEKST NAOMI VERBOOM

Hoe zagen prehistorische wilde paarden eruit?

Paarden zijn er in allerlei rassen en vormen. Van de piepkleine Falabella tot het enorme Shire-paard, en bovendien in allerlei kleuren. **Maar hoe zagen de wilde paarden eruit waar al deze rassen van afstammen?**

Het paard is een van de belangrijkste dieren dat ooit door de mens tot huisdier is gemaakt (gedomesticeerd). Tot de uitvinding van de stoommachine, maar ook daarna in landen overal ter wereld, speelde het paard een grote rol als transportmiddel, lastdier, trekdier, hulp in de landbouw of oorlogsvoering en voor sport en ontspan-

OUDE SCHILDERINGEN TONEN ZWART OF GEVLEKTE, KORTE PAARDEN

ning. Ook tegenwoordig is het paard nog bijzonder populair en je ziet ze dan ook niet voor niks overal in de wei staan.

WILDE PAARDEN

Er zijn nogal wat paardenrassen, variërend van enorm klein tot reusachtig. Ze stammen af van in

het wild levende paarden, maar deze komen tegenwoordig niet meer voor. Ze zijn allemaal uitgestorven. De wilde

paarden die je in documentaires ziet, zijn allemaal verwilderde dieren en stammen af van

onstnapte, gefokte paarden. Er is echter één uitzondering: het Przewalskipaard. Dit wilde paard is vrijwel alleen nog in de dierentuin te zien, waar hij wordt gefokt. De in het wild levende Przewalski's stierven in 1960 uit, maar worden sinds 1990 weer in het wild uitgezet.

Leken de prehistorische wilde paarden dan op Przewalskipaarden? Er is een opvallend genetisch verschil tussen deze Przewalski's en de gedomesticeerde: Przewalskipaarden hebben 66 chromosomen en het huipaard 64.

▶ Appaloosa-paard

Toch behoren ze tot dezelfde soort, want ze kunnen samen veulens krijgen. Przewalskipaarden zijn echter niet de voorouders van onze gedomesticeerde paarden.

GROTSCHILDERINGEN

Je kunt niet in de tijd reizen om te kijken hoe de wilde paarden eruitzagen waar onze paarden van afstammen. Dat hoeft ook niet, want onze voorouders hebben ze af en toe afgebeeld. Je komt paarden tegen in grotschilderingen, en soms tref je ze aan als terracottabeeldjes. Ze stammen uit een tijd voordat het paard tot huisdier was gemaakt.

Er zijn veel grotschilderingen van paarden bekend, en vele daarvan lijken op de huidige Przewalskipaarden. Ze hebben korte benen, opstaande manen en een aalstreep (een donkere lijn, die van de manen naar de staart loopt).

Maar er zijn ook andere voorbeelden, zoals zwarte paarden in de Chauvetgrot en de opmerkelijke afbeeldingen van gevlekte paarden in de Pech Merle-grot, beide in Frankrijk. Deze paarden lijken op het huidige Appaloosa-ras. In de prehistorie zie je dus ook al een aanzienlijke variatie bij de wilde paarden die door mensen werden afgebeeld.

INVLOED VAN DE MENS

Geven deze prehistorische kunstwerken een goed beeld van hoe de oorspronkelijk

ke paarden eruitzagen? Om dit te onderzoeken hebben wetenschappers DNA geanalyseerd van botten van wilde paarden uit dezelfde tijd als de grotschilderingen. Van de 31 paarden waren er 18 roodbruin, 7 zwart en 6 hadden een gevlekte vacht. Witte paarden en paarden met kleurenpatronen konden op basis van het DNA-profiel niet worden aangetoond.

Pas rond de tijd dat het paard door veehoudende volken in Centraal-Azië tot huisdier werd gemaakt, vond er een

grote toename in het aantal vachtkleuren en -patronen plaats. Dan verschijnen er bijvoorbeeld ook kastanjekleurige, crèmekleurige en zilvergrijze paarden.

Ook andere stippen- en vlekkenpatronen doen dan hun intrede, zoals sabino en tobiano. Het lijkt er dan ook op dat de grote variëteit aan vachtkleuren in de hedendaagse paarden het resultaat is van het door de mens bewust kruisen van paarden met bepaalde vachtkleuren en patronen. De zwarte en gevlekte paarden in de grotschilderingen zouden daar best eens voor gebruikt kunnen zijn geweest.

IN DE PREHISTORIE ZIE JE DUS OOK AL EEN AANZIENLIJKE VARIATIE BIJ DE WILDE PAARDEN

WEET MEER:

- Ludwig, A. e.a. 2009: 'Coat color variation at the beginning of horse domestication,' *Science* 324: 485.
- Pruvost, M. e.a. 2011: 'Genotypes of pre-domestic horses match phenotypes painted in Paleolithic works of cave art,' *Proceedings of the national academy of sciences* 108: 18626-18630.

Schilderingen in de Pech Merle-grot tonen paarden die lijken op het Appaloosa-ras.